

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag van de vergadering van de Bouwbegeleidingscommissie op 10 september 2019

Griffie commissies Bestuur en Onderwijs
Bouwbegeleidingscommissie
R. Konings

Aanwezige leden: mevrouw Tellegen (commissievoorzitter, VVD), de heer Ronnes (CDA), mevrouw Diks (GL), mevrouw Kuiken (PvdA), de heer Öztürk (DENK), de heer Roza (namens het fractiepersoneel), mevrouw Nollen en mevrouw Tielens-Tripels (namens het ambtelijk personeel), de heer Dronkers (namens het ambtelijk personeel / OR)

Aanwezige adviseurs: mevrouw Roos (griffier), de heer Van Rhijn (directeur huisvesting en financiën van de Kamer)

Aanwezige genodigden bij agendapunt 3: mevrouw Belhaj (voorzitter Kunstcommissie), mevrouw Geluk-Poortvliet (lid Kunstcommissie), kunstenaar, de heer Kellerhuis (architect), de heer Frieling (adviseur Rijksbouwmeester)

*Griffier: mevrouw Konings
Adjunct-griffier: mevrouw Burger*

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Beckerman (SP), mevrouw Broeders (namens het fractiepersoneel), de heer De Groot (D66). Afwezig: de heer Kops (PVV)

1. Opening en mededelingen

De commissievoorzitter heet iedereen van harte welkom.

Namens de Ondernemingsraad (OR) is Gert Dronkers toegetreden tot de BBC. De OR is in het voorjaar van 2018 uit de BBC gestapt vanwege de 'dubbele pet' die de OR-vertegenwoordiger toen droeg als vertegenwoordiger van de ambtenaren in de BBC en als voorzitter van de OR. De Kamervoorzitter heeft aangegeven dat het belangrijk is dat de OR wel een rol krijgt bij het beoordelen van de ontwerpen en heeft de OR daarom verzocht weer lid te worden van de BBC.

2. Conceptverslag BBC-vergadering van 27 juni 2019

Op pagina 2 wordt 'praktische zaken' vervangen door 'vanuit gebruikersperspectief over alle ontwerpdocumenten'. Het verslag wordt vastgesteld.

De commissievoorzitter brengt haar e-mail over de opvolging van de in de vergadering van 27 juni jl. gemaakte afspraken in herinnering (zie bespreking agendapunt 4).

3. Presentatie van de Kunstcommissie van de Kamer over een kunstwerk op de achterwand van de plenaire zaal in de tijdelijke huisvesting

De Kunstcommissie van de Kamer heeft een voorstel gedaan inzake een kunstwerk voor de achterwand van de plenaire zaal in de tijdelijke huisvesting. Dit voorstel wordt ter consultatie voorgelegd aan de BBC. Hiertoe verzorgen de kunstenaar en een delegatie van de Kunstcommissie een visuele presentatie, waarna de leden van de BBC vragen kunnen stellen. De commissievoorzitter vraagt de BBC om het kunstwerk met name te beoordelen vanuit het perspectief de gebruiker en meer specifiek vanuit een spreker in de plenaire zaal.

De voorzitter van de Kunstcommissie licht toe dat het voorstel op dit moment nog vertrouwelijk is, omdat de definitieve opdracht nog niet is verstrekt. Tevens geeft ze uitleg over het budget en de randvoorwaarden bij de keuze voor een kunstwerk. Het kunstwerk zal worden aangeschaft in het kader van de (verplichte) percentageregeling voor beeldende kunst. Wat de randvoorwaarden betreft is het bijvoorbeeld van belang dat de kunst niet te veel mag afleiden van het debat.

De meeste BBC-leden geven aan dat ze het een mooi kunstwerk vinden. Zij stellen tevens een aantal kritische vragen aan de kunstenaar en de vertegenwoordiging van de Kunstcommissie. Deze hebben met name betrekking op de technische haalbaarheid, onderhoud, kosten en levensduur. Ook geven de leden aan dat het nog niet duidelijk is hoe het een en ander er op beeld uit komt te zien.

Verschillende leden maken ook opmerkingen over de vormgeving en inpassing van het kunstwerk. Als belangrijk aandachtspunt geven de BBC-leden mee dat het kunstwerk best aanwezig mag zijn, maar niet voor afleiding mag zorgen of storend mag zijn. Eén van de leden stelt het op prijs als de Nederlandse vlag of juist kenmerken van het Nederlandse landschap in het kunstwerk terugkomen. Ook de 'look and feel' wordt genoemd, hierover is eerder afgesproken dat dit niet te veel mag afwijken van de huidige plenaire zaal. Tot slot vragen de leden naar de mogelijkheden om het kunstwerk na de renovatie al dan niet mee terug te nemen naar het Binnenhof.

Op basis van de bespreking zal een conceptadvies worden opgesteld dat de BBC aan het Presidium zal uitbrengen over het kunstwerk. Dit advies zal in de eerstvolgende vergadering, gepland op dinsdag 24 september 2019, worden vastgesteld. In verband met de taakafbakening tussen de BBC en Kunstcommissie zullen er twee separate adviezen worden uitgebracht aan het Presidium.

4. Planning van behandeling van het herziene Voorlopig Ontwerp

De commissievoorzitter staat uitgebreid stil bij de stand van zaken ten aanzien van de renovatie van de Tweede Kamer en wat dit betekent voor de planning en behandeling van het herziene Voorlopig Ontwerp (VO) door de BBC. Voor de meest recente ontwikkelingen verwijst ze naar de Kamerbrieven van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de voortgang van de renovatie van het Binnenhof van 1 juli 2019 en 3 september 2019.

De commissievoorzitter geeft aan dat in tegenstelling tot wat voorafgaand aan het zomerreces de verwachting was, de BBC op dit moment helaas nog niet aan de slag kan met de beoordeling van het VO. Architect Pi de Bruin is immers pas net begonnen met het herzien van het ontwerp.

Los van het gegeven dat er nog geen herziene plannen liggen om te beoordelen door de BBC, geven de leden van de BBC aan dat er snel helderheid moet komen over de interne (binnen de Tweede Kamer) en externe governance (tussen Tweede Kamer, RVB en architect), en over de transparantie/de geheimhoudingsplicht. Dit is een belangrijke voorwaarde voor de BBC om verder te kunnen als adviescommissie. Wat de (externe) governance betreft worden ook vragen gesteld over het hoofdlijnenakkoord tussen Pi de Bruijn / de Architecten Cie. en het RVB, die de staatssecretaris als bijlage heeft meegestuurd bij zijn brief van 3 september jl.

Een commissielid stelt als aanvullende voorwaarde dat de stukken die de BBC van het RVB ontvangt goed voorbereid en deugdelijk moeten zijn. Een commissielid geeft aan graag te zien dat de architect en het Rijksvastgoedbedrijf opnieuw uitgenodigd worden voor de BBC-vergaderingen. Alleen in een goede onderlinge samenwerking tussen RVB, Tweede Kamer en architect zal het project goed gaan functioneren.

Wat de interne governance betreft verwijst de commissievoorzitter naar haar e-mail aan de BBC-leden van 11 juli 2019, waarin de BBC is geïnformeerd over de opvolging van de afspraken die op 27 juni 2019 zijn gemaakt mede n.a.v. het gesprek tussen de BBC en de Kamervoorzitter. Hierin staat hoe de taakomschrijving en verhouding tussen de BBC en het Presidium nader zijn uitgewerkt. De BBC is de formele adviescommissie van het Presidium op het terrein van huisvestingsaangelegenheden en adviseert vanuit het perspectief van alle gebruikers. Zij is in het leven geroepen krachtens artikel 9 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer. Dit artikel regelt dat het Presidium commissies van advies kan instellen voor het adviseren van het Presidium over haar eigen werkzaamheden. Deze zijn na de instelling in principe van onbeperkte bestaansduur. Een commissie van advies functioneert nadrukkelijk ten behoeve van het Presidium, in tegenstelling tot veel andere commissies die ten behoeve van de Tweede Kamer als geheel functioneren.

Daarmee zijn de leden van de Tweede Kamer op drie verschillende manieren betrokken bij de renovatie:

- Presidium: bestuurlijk niveau;
- Bouwbegeleidingscommissie: adviseert het Presidium vanuit het perspectief van de gebruiker;
- Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken: politiek niveau.

Om de advisering aan het Presidium te verbeteren en de onderlinge afstemming te optimaliseren, is afgesproken dat besluiten van het Presidium over de adviezen van de BBC zo spoedig mogelijk na de Presidiumvergadering per e-mail zullen worden gecommuniceerd aan de leden van de BBC, waarbij aangegeven wordt welke besluiten vertrouwelijk zijn en welke openbaar worden gemaakt. Tevens wordt besluitvorming in het Presidium een vast agendapunt voor de BBC-vergaderingen.

De leden stellen dat deze beschrijving in de e-mail hier en daar nog aanscherping behoeft, bijvoorbeeld door te concretiseren waar de BBC nu precies over gaat. Deze verhelderingen zullen worden meegenomen.

Wat de externe governance en de transparantie betreft geeft de commissievoorzitter aan dat ook zij hecht aan duidelijke afspraken tussen de Tweede Kamer en het RVB. Zij zal de goede opmerkingen die zijn gemaakt door de BBC-leden meenemen naar het Presidium. De BBC spreekt de wens uit dat er op korte termijn een voorstel ligt voor de (externe) governance en transparantie en dat daarna begonnen kan worden aan de beoordeling van het VO. De vergaderdata blijven voorlopig staan.

De Griffier merkt tot slot op dat iedereen op dit moment graag een Voorlopig Ontwerp met elkaar wil maken en beoordelen in een constructieve samenwerking.

5. Rondvraag en sluiting

Een commissielid vraagt aandacht voor het laten maken van een audiomaquette (schaalmodel) van de tijdelijke huisvesting van de Tweede Kamer. De audiomaquette kan ervoor zorgen dat ook blinden en slechtzienden het tijdelijke gebouw kunnen beleven. De directeur huisvesting en financiën van de Kamer geeft aan dat een audiomaquette van de tijdelijke huisvesting op dit moment niet in het budget past, het is een politieke vraag om daar budget beschikbaar voor te stellen.

De commissievoorzitter bedankt alle leden voor hun aanwezigheid en sluit de vergadering.